

2019 LæringsCentret



Stinus-Prisen 2019

"Jeg tror på en herredømmefri samtale – at man går i dialog med sine medmennesker, selv om man reelt har muligheden for at tromle dem. At blive tromlet ned er den sikreste måde ikke at udvikle sig på".
(Jens Raahauge f. 1944)

Jens Raahauge kunne tidligere på året fejre 75-års fødselsdag og modtog i september Stinus-Prisen fra Danmarks Lærerforening, der hvert andet år kårer en person eller en persongruppe, som i særlig grad har bidraget konkret til folkeskolens udvikling.

Stinus-prisen blev indstiftet i 1992 og bliver i forbindelse med Danmarks Lærerforenings kongres uddelt til en person eller organisation, der i særlig grad har bidraget til udvikling af folkeskolen. Af tidligere modtagere af prisen kan bl.a. nævnes foreningen Danske Skoleelever, Herlev Kommune og professor ved Københavns Universitet Svend Kreiner. Med prisen følger 10.000 kroner.

Foto: Thomas Arnbo



Debutantprisen 2019

Bodil og Jørgen Munch-Christensens Kulturlegat uddeles én gang årligt og på 2 gange 50.000 kr. og dermed Danmarks største debutantpris. Priserne gik i år til Molly Balsby (f. 1993) for digtsamlingen *Ponyprivilegiet* og Marie-Louise Hansen (f. 1973) for romanen *Olgas bog*. *Ponyprivilegiet* benævnes som en både sprød og stærk bog, og *Olgas bog* er en gribende skildring af psykisk sårbarhed. Prisen blev uddelt første gang i 2006 og er tidligere bl.a. uddelt til Amalie Smith, Kim Leine, Lone Aburas, Theis Ørntoft, Stine Pilgaard, Hassan Preisler, Henriette E. Møller, Asta Olivia Nordenhof, Yahya Hassan og Casper Eric.

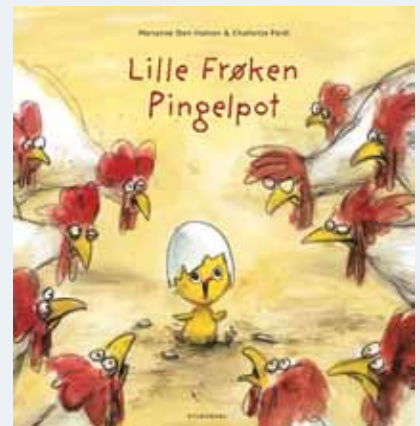
PS: Vinderen af Nordisk Råds litteraturpris 2019, Jonas Eika, modtog i 2016 Bodil og Jørgen Munch-Christensens Kulturlegat, Debutantprisen.



Læringscentrenes Forfatterpris 2019

Læringscentrenes Forfatterpris, der uddeles af Kommunernes Forening for Pædagogiske Læringscentre, gik i år til forfatteren Marianne Iben Hansen (*Lille Frøken Pingelpot*) og blev overrakt i Billund den 2. oktober af foreningens formand Michael Nøhr på konferencen "Litteraturens ansigter".

Prisen, der er på 30.000 kr., er doneret af Edvard Pedersens Biblioteksfond.



Nordisk Råds børne- og ungdomslitteraturpris 2019

Det blev billedbogen *Alle sammen teller* af norske Kristin Roskifte, der vandt Nordisk Råds børne- og ungdomslitteraturpris 2019. Prisen blev overrakt af Sveriges statsminister, Stefan Löfven, ved den livetransmitterede prisuddeling i Konserthuset Stockholm 29. oktober 2019.

Kristin Roskifte får prisen for et værk, som er anderledes og enestående inden for sin genre.

Juryens begrundelse: "Årets vinderbog har en lidt gådefuld titel. Den henviser til bogens genre, som er myldre- og tællebog, men endnu vigtigere fortæller titlen os, at alle skal tælles med og have betydning, at alle er unikke og værdifulde. Billederne fyldes af flere og flere farverige mennesker, lige fra en dreng, som kigger på stjernerne, til tusind mennesker, som betragter en sjælden komet. Selv om der er mange personer på billederne, og selv om de er stiliserede, har de alle individuelle træk, så vi kan genkende dem. De træder frem i forskellige miljøer og sammenhænge med deres egne, særpregede liv. Teksten er både poetisk og humoristisk, den vækker nysgerrighed og giver os ledetråde til at forstå, hvad der sker i billederne. Med *Alle sammen teller* (*Alle tæller med*, ABC Forlag 2019, oversat til dansk af Flemming Møldrup) lader Kristin Roskifte tekst og billede indgå i en sammenhæng, som er anderledes og enestående inden for tællebogs- og myldrebogstraditionen. Det er et værk, som man kan læse mange gange, og hvor man hele tiden opdager noget nyt."

Kristin Roskifte (f. 1975) er illustratør og billedbogsforfatter. Hun har modtaget adskillige priser for sit arbejde. *Alle sammen teller* blev nomineret til Brageprisen i Norge og er solgt til flere lande. Om Nordisk Råds priser: Nordisk Råd uddeler hvert år fem priser: litteraturprisen, filmprisen, musikprisen, miljøprisen og børne- og ungdomslitteraturprisen. Priserne er hver på 350.000 danske kroner og uddeles i forbindelse med Nordisk Råds årlige session.



The White Raven

Billedbogen *Bezunk og egeret*, som er lavet af Tine Sakura Bestle (tekst) og Teddy Kristiansen (illustrationer) er kommet med i Stiftung Internationaler Jugendbibliotheks katalog, White Raven Catalogue 2019, der indeholder 200 børnebøger fra hele verden. Til lykke!



Pædagogisk LæringsCenterForeningHjemmeside: www.plcf.dkE-mail: plcf@outlook.dk**Redaktør**

Eline Mørch Jensen

Weysesgade 9, 2100 København Ø

Tel: 2171 7027

eline.moerch@gmail.com**FU****Formand**

Birgitte Reindel

Sophie Magdelenes Vej 1a, st.th, 3460 Birkerød

Tel (privat): 2329 6263

birgittereindel@live.dk

Karin Kjeldsen

uv8v646f@syddjursskoler.dk

Kirsten Bundgaard Lassen

kblassen26@gmail.com

Marlene Drost

marlenedrost@gmail.com

Steen Juhl Møller

steenjm@gmail.com

Janne Bjerring Larsen

jannebjerring@gmail.com**Pensionistgruppen****Formand** Stig Bergmann

Stokkemarkevej 19, 2730 Herlev

Tel (privat): 2254 5456

Til (forening): 5195 6777

stig@bergmann.st**PLCF administration****Annoncer og ekspedition**

Annette Molnit

Tel: 2162 7126

Man, ons kl. 10 - 11

plcfadm@outlook.dk

Abonnement: kr. 775,- inkl. moms

Næste nummer af LæringsCentret

Udkommer primo februar 2020.

Udkommer 8 gange årligt. Oplag 1.200

ISBN 0105-9556

Design og grafisk produktion

CS Grafisk A/S

Deadlines:

Nr. 1: 1. januar (udkommer primo feb. 2020)

Nr. 2: 1. februar (udkommer primo mar. 2020)

Nr. 3: 1. marts (udkommer primo apr. 2020)

Artikler i LæringsCentret dækker ikke nødvendigvis redaktionens og/eller PLCFs synspunkter.

Medlemskab:Skriftligt via hjemmesiden på www.plcf.dk

Kontingent: Opkræves én gang årligt i december.

Overgang til pensionistgruppen:Skriftligt via hjemmesiden på www.plcf.dk**Flytning, navneskift m.v.:**plcfadm@outlook.dk**Forside:** Rasmus Meisler

AULA er forældrenes, hvor er vores redskab?

Så rykkede langt de fleste af os over på AULA, og Intra er en saga blot. Der er gjort meget ud af at fortælle os, at vi ikke kan forvente at kunne det samme i AULA, som vi kunne i Intra, fordi kommunikationen med forældrene skulle gøres mere enkel og intuitiv. Det er jeg sådan set indforstået med. Jeg er bare ikke indforstået med, at det skal gøre min hverdag væsentlig mere besværlig, for det har jeg ikke brug for.

Jeg er ansat i Helsingør Kommune, men jeg tror ikke, den er væsensforskellig på dette område i forhold til andre kommuner. Vi har en platform, vi kommunikerer på internt i kommunen (også på skolen). I den platform findes også en kalenderfunktion, som vi bruger til at invitere hinanden til møder, booke til vejledning og lignende.

Derudover har vi Meebook, hvor der laves årsplaner, undervisningsforløb samt elevplaner. Det er også her, vi nu laver ugeplaner.

Da jeg startede på skolen for to år siden, havde vi alle adgang til Office 365, så kommunikation med eleverne samt elevernes samarbejde kunne foregå der. Nu er Helsingør blevet en Google Edu kommune, så nu er det i Googles programmer og på Google-drevet, den del foregår.

Som PLC'er har jeg ofte brug for at se, hvem der er klasselærere i nogle af klasserne, når jeg skal sende invitationer eller tilbud videre til bestemte klassetrin. Det har jeg hidtil kunnet se på en side i Intra, men en tilsvarende findes ikke i nogle af de andre platforme, jeg skal forholde mig til i mit arbejdsliv. Jeg må ind på den enkelte klasses skema og gætte på, hvem der mon så er klasselærere.

Nogle gange har jeg brug for at se, hvilke fag og hvilke lærere en årgang har på et bestemt tidspunkt. Det har jeg forholdsvist nemt kunne få overblik over i Intra, men nu kan jeg kun se én klasses skema ad gangen, og jeg skal slette mit eget skema for at få nok informationer frem uden at skulle klikke på de enkelte lektioner. Og jeg skal huske først at klikke mit eget skema væk, efter at jeg har fundet klassens skema, for ellers hopper mit eget skema ind igen automatisk. Det er mange klik for at finde en enkel oplysning frem.

Andre gange har jeg brug for at vide, hvor mange elever der er i hver klasse, når jeg skal dele materialer ud til klassen eller bestille materialer hjem. Sådan en oversigt lå i Intra, men sådan en oversigt findes ikke i hverken AULA eller de andre platforme. Jeg kan i AULA lade som om, jeg skal skrive en besked til en klasse og så åbne for klassens navne og tælle dem. Både mere besværligt og langt mere tidskrævende.

Jeg har det som nævnt fint med, at forældrene skal have en enkel og overskuelig platform, men jeg kan ikke forstå, at jeg skal fratages et godt redskab i samme ombæring. Når jeg i forvejen skal forholde mig til en stor mængde platforme – og her har jeg slet ikke nævnt de mange forskellige platforme til undervisningsbrug – så kunne jeg ønske, at jeg havde et godt redskab tilpasset mine behov i skolens hverdag, men hvem tænker på mine behov?

Om få måneder forsvinder en anden af mine platforme, som har været et godt værktøj for mig, nemlig Skolekom. Skolekom har givet mig mulighed for at finde og kommunikere med kolleger landet over, og vi har haft en fantastisk mulighed for at dele idéer og materialer med hinanden. Konferencerne i Skolekom har været en guldgrube, når jeg skulle forny min undervisning eller finde en

hurtig aktivitet til en klasse. I dag findes der mange grupper på Facebook, hvor man deler materialer med hinanden, men dels er det svært at få overblik, og dels burde det høre under enten UVM eller KL at sørge for en fælles platform. Meget går tabt uden Skolekoms konferencer.

Jeg håber, at KL vil sørge for, at alle lærere får mulighed for at kommunikere og danne grupper på tværs af kommuner i AULA, så inspiration og videndeling også kan sprede sig her.



Birgitte Reindel, formand

Mette Eike Neerlins takketale ved overrækkelsen af PLCF-prisen 2019

Tusind tak for den fine pris, som jeg er meget glad for.

Jeg vil ærligt indrømme, at jeg blev overrasket, da jeg fik beskeden om, at det var mig, som skulle modtage prisen – for mit forfatterskab. For det er jo ikke nogen hemmelighed, at mit forfatterskab ikke er enormt stort, jeg er forhåbentlig kun lige begyndt. Og det er ikke nødvendigvis mine bøger, børnene selv slås for at få ned af hylden – det ved jeg godt – selvom jeg egentlig gør mig enormt umage for at skrive om noget, jeg selv synes er rigtig vigtigt.

I efterårsferien havde jeg en lille meningsudveksling med mine børn. Den gik på, hvad der var fedest: At læse en god historie eller se nogen, som smagte på forskellig junkfood på Youtube. Jeg behøver nok ikke fortælle, hvem der mente hvad. Og jeg sagde til mine børn: "Jamen, for fanden! Det der I ser, er jo slet ikke vigtigt."

Hvortil min datter, tørt, svarede: "Jeg har da aldrig sagt, at det var vigtigt." Den lille samtale kom der flere ting ud af. For det første gik jeg direkte ind og bestilte et avis-abonnement. Samme aften så vi nyheder sammen, hvilket jeg har proklameret, at vi skal se hver dag fra nu af (og allerede formået ikke at overholde). For det gik pludselig op for mig, at noget af mine børns hang til uvigtig underholdning i høj grad skyldes mig.

Da jeg var barn, læste mine forældre avis hver dag, de så tv-avisen i fjernsynet. Det var tydeligt for mig, at verden uden for vores lille hjem var vigtig og værd at interessere sig for. Sådan er det i de færreste hjem i dag. Selv har jeg primært læst nyheder på min telefon, og jeg ser stort set ingenting "live" på tv længere. Men

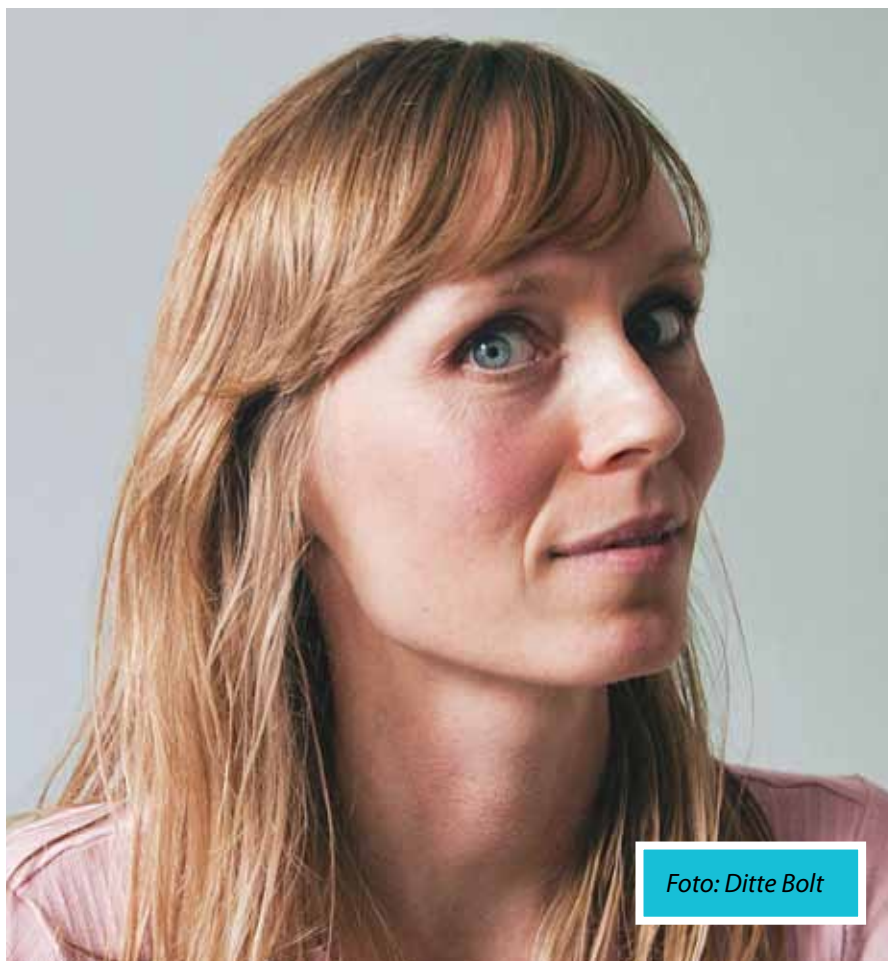


Foto: Ditte Bolt

børn kan jo ikke se forskel på, om man er på instagram og facebook eller man læser nyheder eller en digital bog for den sags skyld, når man sidder med næsen i en lille skærm.

Men det er os voksne, som skal vise børn, eksplicit, at verden uden for os selv er vigtig. Så hermed: Til kamp for papirbogen! Og papiravisen! Til kamp for en større verden.

Og det er også her, I – skolebibliotekarerne – spiller en sindssygt vigtig rolle. Og derfor jeg sætter stor pris på en anerkendelse som denne her fra netop jer. Børn interesserer sig nemlig ikke altid naturligt for det, der er vigtigt. Mine børn elsker pomfritter og flødebolle, men man kan ikke

leve af pomfritter og flødebolle. Man er nødt til at have grøntsager også. Men de skal ofte serveres, for at de bliver spist.

Så TAK til prisudvalget, fordi I har bemærket mine grøntsagsbøger. Og tak til ALLE skolebibliotekarere for jeres vigtige arbejde med litteraturen og med at tilberede og servere den for børnene ude på skolerne.

Også tak til min redaktør gennem 8 år, Christel Amundsen for vores fine samarbejde, somme tider også med lidt modstand, men altid med en stor respekt for værket og min intention. Og til Høst & Søn – for at være både skæve og seriøse og modige og verdens bedste forlag, som desværre ikke helt findes mere.

Skal Vitello starte i din børnehaveklasse til sommer?



Fælles om at
læse forskelligt

Kom og læs er et nyt læsesystem, som bygger på den nyeste læseforskning. Systemet lægger op til en legende og varieret undervisning, hvor eleverne både læser og skriver fra start. Med systemet kan du både skabe gode fælles læseoplevelser og differentiere undervisningen til den enkelte elev. På den måde er det tilpasset en ny generation, der møder i skole med stadigt mere blandede forudsætninger og tårnhøje forventninger til skoledagen.

Kom og læs mere på komoglaes.gyldendal.dk

GYLDENDAL

Årsmøde 2019



Af Eline Mørch Jensen

PLCFs årsmøde den 26.-27. oktober fandt sted på Haraldskær herregård lidt vest for Vejle, på nordsiden af Vejle Ådal, hvor både naturen, maden og det gode selskab gik op i en højere enhed.

Årsmødet startede som altid med en sang, og så alligevel ikke, for da foreningens formand Birgitte Reindel havde budt velkommen som det sig hør og bør, var foreningens



spillemand Karsten Boll forsvundet fra jordens overflade. I mellemtiden lod Kent Poulsen sig overtale til at være dirigent, hvorefter de 24 forsamlede medlemsrepræsentanter – i år for første gang i flere år også fra Fyn – præsenterede sig selv og deres lokalafdelinger i plenum.

Desværre var der afbud fra både pensionistgruppen og Danmarks Lærerforening. Til gengæld dukkede Karsten Boll atter op med både sangrøst og guitar, så der igen kom styr på traditionerne.

Herefter var det tid til formandens mundtlige beretning (den skriftlige står i LæringsCentret nr. 5). Blandt de punkter der var særlig interesse for at stille spørgsmål til og kommentere, var foreningens overgang til at samle al administration i PLCF ud fra et ønske om lette både sagsgang og økonomi.

Derudover blev der talt både for og imod PLCFs beslutning om - i lighed med Danmarks Lærerforening og Dansklærerforeningen – at trække sig fra arbejdet med en national læsestrategi for børn og unge, som

foreningerne var blevet inviteret med til af tænketanken Fremtidens Biblioteker. Ifølge Birgitte Reindel blev beslutningen truffet fordi fokus næsten udelukkende var på folkebibliotekernes rolle og i alt for ringe grad beskæftigede sig med hvad skolen og PLC kunne bidrage med på området.

I stedet ønskede de tre foreninger at kvalificere indsatsen i UMV i forbindelse med afklaringen af hvordan de 10 millioner kroner fra forårets skoleaftale skal kunne søges på læseområdet. Samtidig har PLCFs forretningsudvalg en ambition om at udnytte det momentum, der er i forhold til læselyst, bl.a. ved at afholde temadage om læsning og læselyst, hvilket der arbejdes mod i et nyt temaudvalg. Mens der var delte holdninger til hvorvidt det var klogt at trække sig fra samarbejdet om en national læsestrategi, var der udbredt enighed om og tilfredshed med foreningens større fokus på læselyst.

Herefter blev det reviderede regnskab forelagt ved kasserer Karin Kjeldsen, mens budgetforslaget blev gemt til om søndagen.

Leg og prisuddeling

Eftermiddagen stod i legens tegn. Mikkel Aslak, lærer og konsulent ved VIA CFU, gav en introduktion af CoSpaces Edu, som kan bruges til at bygge i 3D og kode virtuelle rum, som kan opleves med både VR og AR. CoSpaces Edu er et nyt redskab i SkoleTube-pakken, som kan bruges bredt både aldersmæssigt og i fagene. Også årsmødets deltagere gik energisk til tasterner og lod til at være meget optagede af deres "verdener" og synes det var sjovt at have fingrene i noget, der kan bruges i skolen (se Mikkel Aslaks artikel om CoSpaces Edu på side 10, red.).



Inden festmiddagen blev deltagerne og aftenens prisvinder Mette Eike Neerlin og hendes gæster Mette Vedsø og Anne Mørch Hansen fra Høst & Søn budt på et glas bobler i pejsestuen af Birgitte Reindel i anledning af at hun i efteråret rundede de 60 år. Skål og stort tillykke med det! Herefter gik alle de festklædte gæster i Haraldskærs hyggelige kælder, hvor der blev serveret en dejlig middag og årets heldige vindere af Rasmus Meislers forside-illustrationer blev fundet. Tillykke til dem også!



Og så – da formanden for pris-komiteen, Karin Kjeldsen, havde holdt sin tale og begrundet valget – modtog en glad og rødkindet (som en tomat) Mette Eike Neerlin PLCF-prisen 2019 for sit forfatterskab (læs hendes takketale på side 4 red.). Prisen, som udover æren og 12.000 kroner, består af en plakat udført af en kunstner efter eget valg. I år står Kathrina Skarösa for udførelsen og plakaten kan som altid bestilles af skolerne. Mette Eike Neerlin skrev autografer på plakater i lange baner indtil hun, efter det officielle programs afslutning, fik sig et velfortjent hvil og sammen med resten af forsamlingen kunne fortrække til den bløde afdeling inklusive sang og hyggeligt samvær.



Søndag gjaldt det behandling af ►

indkomne forslag, fx vedtægtsændringer og nye aktiviteter, samt fremlæggelsen af budgetforslag, hvor der var en stor villighed fra medlemmernes side til at finde løsninger på foreningens økonomiske udfordringer, bl.a. fra Lisbeth Thue fra Midtjylland, som tilbød sig som LæringsCentrets nye annoncehaj, så det vil kunne undgås at udgive bladet digitalt.

Endelig var der valg til FU og udvalg, hvor formanden genopstillede og blev genvalgt. Resten af FU ser ud som følger: Karin Kjeldsen, Kirsten Bundgaard Lassen, Marlene



Drost, Steen Juhl Møller og Janne Bjerring Larsen (nyvalgt). Anne Foverskov, som trak sig fra LS (nu FU), blev varmt takket for sin store indsats i både lokalkreds Nordsjælland, landsstyrelsen og bladudvalget.

Det fulde referat af PLCFs årsmøde 2019 vil kunne findes på Skolekom-konferencen indtil nytår.

Udvalg i PLCF

Pris-udvalget:

Karin Kjeldsen – udpeget af FU

Karsten Boll

Lone Braad

Mette Rahbeck

Ekstern – Anette Øster – udpeget af FU

PLCF-prisen har sine egne vedtægter, som også beskriver valg til udvalget.

Blad-udvalget:

Anna Johansen

Eva Øland

Michael Poulsen

Redaktør Eline Mørch Jensen

Hjemmeside-udvalget:

Per Brock

Michael Poulsen

Birgitte Reindel

Temadage om læsning og læselyst-udvalg:

Anne Abery

Karsten Boll

Birgitte Reindel

Læringsfestival-udvalg:

FU

'Vagt' på standen: Anna Johansen

Folkemøde på Bornholm /Kulturmøde på Mors-udvalg:

FU

OK-udvalg:

Kirsten Bundgaard Lassen

Kaja Pedersen

Birgitte Reindel

It-konference-udvalg:

2020 - Karin Kjeldsen, Birgitte Reindel

2021 - Viggo Haunstrup, en repræsentant fra FU

OBS! VIGTIGT! OBS! VIGTIGT! OBS!

Skolekom lukker ved årsskiftet. Vi har derfor brug for opdatering af både medlemmers og abonnenters e-mailadresser.

I har fået en mail med et link til et skema, I bedes udfylde.

Har I ikke fået mailen, tjek spamfiltret.

I kan også skrive flg. i adressefeltet i jeres browser:

<https://forms.gle/eLHHiA1tY1d6nGHaA>

(for medlemmer)

eller

<https://forms.gle/CLmNTg2UAtHnKAqk6>

(for abonnenter)

Lykkes det stadig ikke, så skriv til

plcf@outlook.dk.

På forhånd tak for hjælpen!

Birgitte Reindel, formand



Virtuelle virkeligheder

Af Mikkel Aslak, lærer og konsulent ved VIA CFU

Med CoSpaces Edu kan elever bygge i 3D og kode virtuelle rum, som kan opleves med både VR og AR. Det nye redskab i SkoleTube-pakken, kan bruges meget bredt både aldersmæssigt og i fagene.

VR i undervisningen får de fleste til at tænke på selve VR-oplevelsen. At opleve et rum og evt. interagere med elementerne. Men der hvor jeg ser det virkelige potentiale er i den kreative proces, det kan være at skabe, bygge og kode et interaktivt VR-univers. En forholdsvis let tilgængelig ressource til dette er programmet CoSpaces Edu.

Kreativitet, leg og fantasi er ikke det værste at få i spil, når eleverne bearbejder og fremlægger et fagligt stof. Og hvis man så kan lægge teknologiforståelse ind, som en naturlig del af et forløb, virker det som en win-win-situation.

Helt grundlæggende er CoSpaces et browserbaseret program (og en app), hvor eleverne kan bygge en verden op i 3D. Alle elementer i rummet kan kodes både med blok- og script-kodning og karaktererne kan derudover animeres til en række udtryk og bevægelser. En vigtig funktion er også, at der kan indsættes billeder direkte fra skrivebordet og nettet. Det betyder at der kan indsættes modeller, billeder, video og tekster, som kan sættes i sammenhæng og gøres interaktive.

Understøtter fagene

Det giver en række spændende muligheder for at transformere, bearbejde og fremvise viden, og



dermed for at understøtte fagene. Jeg har f.eks. lavet et forløb med en 6. klasse i dansk – "Fra papir til VR" – hvor eleverne læste nogle klassiske digte, analyserede og fortolkede dem, og derefter byggede en verden op omkring digtet. På den måde fik de budskab, stemning og begivenheder fra digtet bragt til live, som kunne opleves i VR.

Det var spændende at opleve hvad der sker i en gruppe, når de prøver at finde ud af hvordan betydningen af digtet kan vise sig i et 3D-univers. Det er især i disse processer at redskaber som CoSpaces viser sin gavn – hvor eleverne har en viden som de skal transformere om til flere modaliteter, som er i sammenspil med hinanden. Jeg har også kørt en fagdag i uge sex,

VR = Virtual reality. Opleves med briller af forskellige slags. Her er man helt inde i den virtuelle verden

AR = Augmented Reality. Når det digitale blandes med den fysiske verden. Skal opleves igennem en skærm. Virker kun med ret nye tablets og telefoner.

Merge Cube = En terning som kan købes eller man kan nemt selv kan printe, klippe og samle den. Den kan bruges med forskellige apps, bl.a. CoSpaces Edu, hvor man kan bygge AR-indhold til cuben.

VR-briller til telefonerne kan købes for alt imellem 50 og 850 kr. stykket. VR-briller kan mange steder lånes i classesæt på CFU.

Er du nysgerrig på mere, er du velkommen til være med i Facebook-gruppen CoSpaces Danmark



hvor 9. klasse skulle bygge oplevelser og læring for 7. årgang om forskellige - i deres øjne - relevante emner. Her var det målet at eleverne skulle tage ejerskab over formidlingen til 7. klasse. I CoSpaces byggede de 3D-miljøer, hvor 7. klasse kunne lære om alt fra kønssygdomme til de svære følelser og den første gang – det blev noget af en oplevelse for 7. klasse, da det skulle opleves med VR-briller. I dansk kan man også arbejde med f.eks. billedanalyse, hvor eleverne bygger gallerier med karakterer, som kan fortælle (med talebobler eller lyd) når de aktiveres.

Når man først har leget lidt rundt i programmet, er det ikke svært også at få øje på nogle fantastiske muligheder for at bygge interaktive modeller i naturfagene, tidslinjer i kulturfagene eller for at udnytte at det hele foregår i et stort koordinat-system i matematik. Går du dybere

ned i programmet åbner der sig endnu flere muligheder i forhold til at bygge flere rum sammen via portaler, lave avancerede koder, som kan skabe simuleringer, prototyper og meget andet.

Oplevelser og teknologi-forståelse

Når elevernes verden er færdig er der flere muligheder for at vise den frem. Man kan gå rundt i rummet på computeren som i f.eks. Minecraft. Med en mobiltelefon og en VR-brille, kan du få den fulde 360 graders VR-oplevelse. Endelig kan du med en iPad eller en telefon se din verden i AR midt på gulvet eller på bordet.

Det er en wow-oplevelse for de fleste, når ens eget interaktive 3D-værk pludselig står levende midt på gulvet. Endelig kan man også bygge en såkaldt Merge Cube, som er en måde at lave AR på.

At arbejde med VR og AR mener jeg er yderst relevant i forhold til at få en dybere forståelse for de teknologier, som kommer til at fylde stadig mere i vores hverdag i fremtiden. Når eleverne selv skaber produktet, er samtalerne om hvilken indflydelse teknologien kan have og hvornår den giver mening, lige for.

Både VR og AR vælter ind over os, og det kræver at vi kan reflektere og samtale nuanceret om emnerne. Der er også muligheder for at bygge andre teknologier på, f.eks. kan man importere filer fra modellerings-programmet Tinkercad, hvor der er mulighed for at gå ned i flere detaljer.

Det åbner igen op for, at man 3D-printer sin model, som man også kan gå rundt om - i enten VR eller AR. Det giver nye perspektiver på at bygge mockups i forskellige formater.

Elever fra hele landet skaber bæredygtige løsninger

Af Emma Tambo og Asbjørn Bagger Poulsen, Århus Statsgymnasium

I forbindelse med C40 Klimatopmødet samledes klimainteresserede elever fra hele landet til UNESCO-netværksmøde på Christians Gymnasium for at udvikle bæredygtige løsninger for fremtiden under konceptet 'Live Like Tomorrow'.

I pigesalen på Christianshavns Gymnasium sidder elever fra hele landet i fuld gang med at udvikle bæredygtige løsninger for fremtiden. I blandede grupper på kryds og tværs af årgange og skoler arbejder eleverne på et konkret projekt, som skal præsenteres foran Undervisningsministeriets bygning fredag formiddag. Fra morgenstunden af er der en optimistisk og engageret indstilling blandt eleverne. Dommedagsprofetierne og den dystopiske tankegang, der ofte præger klimadebatten, er skiftet ud med løsningsorienterede forslag på den aktuelle problemstilling. Her ser man muligheder frem for begrænsninger.

En af de deltagende elever er Klara Bjerregaard Jensen fra Århus Statsgymnasium. I Klaras gruppe har de valgt at fokusere på emnet bæredygtig transport i de enkelte lokalsamfund. Målet er at sænke antallet af personbiler inde i byerne uden at være en løftet pegefinger, men derimod ved at gøre samkørsel og offentlig transport billigere og mere attraktivt. Projektet er et forsøg på at løse en af verdens største klimasynder, nemlig samfundets energiforbrug. Klara er med i dag, fordi hun er med i miljørådet på



hendes skole. Til spørgsmålet, *hvad har vækket din interesse for bæredygtig udvikling*, svarer Klara: "Det - at redde klimaet - fylder meget i min hverdag. Jeg vil gerne være med til at lave bæredygtige initiativer og skabe muligheder for fremtiden."

Det er tydeligt at mærke på Klara, at hun bekymrer sig meget om klimaet og den situation verden står i. Hun mener, at den største udfordring vi står overfor, før vi kan løse klimaproblematikken er, at "vi indtil nu ikke har været villige til at acceptere, at det klimatiltagene går udover vækst og velstand i en periode. Vi skal stoppe med at vente til vi får råd. For det gør vi aldrig. Det handler om prioritering".

Klara er ikke den eneste, der

forsøger at knække klimakoden. Alle grupper befinder sig i hver deres klimaboble, og som hårdtarbejdende bier, forsøger alle grupper at blive færdige med projektet inden deadline kl. 14.30. I nogle af de andre grupper fokuseres der på, hvordan studieture gøres mere miljøvenlige, eller hvordan brugen af plastikkopper kan mindskes. En helt anden gruppe har valgt at koncentrere sig om udviklingen af klimalege under overskriften 'Play Like Tomorrow', der har til formål at undervise børn i bæredygtighed.

Det er tydeligt at mærke, hvordan de unge mennesker på Christianhavns Gymnasium brænder for en fælles grønnere fremtid. En fremtid, der tilhører os alle, og som vi alle har ansvaret for at passe på.



Pædagogisk LæringsCenterForenings Pris 2019

Årets plakater er udført af Kathrina skarðsá

Format 50 X 70 cm.

Pris: 1 stk. kr. 50,-

5 stk. kr. 230,-

Særtryk om Mette Eike Neerlin / Pris: 10 stk. kr. 100,-

Alle priser er ekskl. Moms og forsendelse.

Bestilling hos:

PLCF Kommunikation

C/o Dansklærerforeningen

Rathsacksvej 7

1862 Frederiksberg C.

Tlf: 2279 0010

laeringscenterforening@dansklf.dk

Klimaet er vigtigere end at læ

Af Eline Mørch Jensen

"Nå ja, hvorfor er der ikke nogen der har gjort dét før?" Spurgte den 14-årige klimaaktivist Selma sig selv, da hun så billederne af Greta Thunberg sidde og strejke foran den svenske rigsdag.

I dag er Selma de Montgommery selv en glødende aktivist i græsrodsbevægelsen Fridaysforfuture, som står bag skolestrejkerne herhjemme, og bruger efter eget udsagn næsten al sin vågne tid – inklusive en hel del af sin skoletid – på at få andre børn og unge til at gå med i klimaarbejdet.

- Det startede med den awareness om klimaet, som Greta Thunberg har spredt siden sidste efterår. Jeg kan huske billederne hvor hun sidder med det der skilt med "Skolestrejke for klimaet". Det fik mig til at tænke "Okay, hvad sker der lige dér? En pige på min egen alder der strejker ...". Det var totalt mærkeligt, noget helt nyt, derfor bed jeg mærke i det. Samtidig var det også bare så åbenlyst: "Nå ja, hvorfor er der ikke nogen der har gjort dét før?" Udbryder Selma med et smil. Og retter lidt på tørklædet, som holder de viltre krøller på plads, snupper en kanelsnegl, inden hun lægger til:

- Det var der så også andre der havde gjort før hende, men det var først dér det rigtigt greb om sig.

Selma går i 8. klasse på Skolen på Islands Brygge og var elevrådsformand før hun blev aktiv i Fridaysforfuture, så det var ikke nyt for hende at engagere sig i verden omkring sig. Hun har også taget uddannelsen som klimaambasador, som er et tilbud til skoler i Københavns kommune (læs herom i LæringsCentret nr. 5/2019, red.),

og havde derfor allerede godt styr på FN's 17 verdensmål.

Det bliver ved med at vokse

- I løbet af sidste efterår begyndte jeg at blive mere og mere klimabevidst. Og så hørte jeg om strejkerne, der blev holdt i København, og tog selv med til én af dem. Det var over Facebook, jeg hørte om dem, ikke på min skole, hvilket jeg virkelig synes er for dårligt. Heldigvis fik jeg lokket to af mine venner med, men vi var de eneste, der strejkede fra min skole, fortæller Selma.

Nu regner hun med at der er omkring 30 elever fra skolen, der tager med til fredagsstrejkerne, hvilket hun nu heller ikke finder særlig imponerende. Hun mener at skolen har et medansvar for klimaet og burde tage det på sig at oplyse eleverne om og undervise dem i klimaudfordringerne. Men det gælder alle skoler, så Selma er ikke så optaget af, hvordan det står til på lige netop hendes skole, efter at hun har mødt så mange nye venner i klimabevægelsen fra alle mulige andre skoler:

- Det bliver ved med at vokse! Der er en stemning af at selvfølgelig kan vi som ungdom være med til at ændre verden og skubbe den i en grønnere retning! Det er ekstremt motiverende! Anden gang jeg



var med til at strejke, gik jeg op til scenen, fordi jeg tænkte at der måtte være nogen, der arrangerede det ... Og det var der og jeg blev inviteret med til næste planlægningsmøde! Det krævede lige at jeg skulle samle mod til mig, for det var sådan nogen 19-årige 3.g-fyre, og så kom jeg – lille Selma – bare dér ... Eller sådan så det i hvert fald ud, men der er faktisk mange andre med, forsikrer Selma.

Handling giver mening

- Indtil da havde jeg gået og haft alle de her bekymringer om klimaet. Jeg havde været alene med det og ikke delt det med nogen, men lige pludselig var jeg et sted, hvor jeg kunne kanalisere det over i handling. Jeg kom med i Fridaysforfuture på et tidspunkt, hvor der var rigtig, rigtig meget at lave, fordi vi var ved at danne vores identitet – det

ere at læse og skrive og regne!



er vi til dels stadig – så der er hele tiden travlt, fortæller Selma. Som indrømmer, at ikke bare strejkerne, men også diverse andre aktiviteter som bl.a. medvirken i offentlige møder, oplæg og interviews giver hende et pænt højt fravær i skolen.

Heldigvis har hun en "ret støttende" klasselærer, som er parat til at se lidt gennem fingre med det, og også nogle forældre, der bakker hende op – "for eksempel er de stoppet med at flyve og spiser mere vegetarisk" – men hun mener også der er god grund til at bakke op om hendes aktivisme:

- Jeg lærer jo meget mere af at være klimaaktivist end af at gå i skole! Ikke fordi jeg er vild med at stå på en talerstol eller tage ordet i en panel-diskussion – og jeg ville aldrig turde stille mig op på en scene og synge

en sang! Men når det handler om klimaet, tænker jeg bare at det er rigtig vigtigt at komme ud – og få så mange med – som muligt, forklarer Selma.

Hun mener selv græsrodsarbejdet giver hende en masse personlige egenskaber, bl.a. lærer hun at planlægge, organisere og tale med journalister og politikere, for eksempel under C40-topmødet, hvor hun sammen med Københavns overborgmester Frank Jensen og repræsentanter fra Paris og Los Angeles holdt

møder om hvordan byerne kan udvikle grønne og bæredygtige klimaløsninger.

Klimaet er også skolens ansvar

Ifølge Selma har Fridaysforfuture i København ikke deres egne lokaler, men bl.a. Geologisk Museum, Greenpeace og Mellemfolkeligt Samvirke lægger på skift hus til deres møder.

- Der har ikke været meget støtte fra skolemiljøet, så vi er nødt til at rykke rundt, når vi skal mødes. Når vi arrangerer strejker er vi ude og lave aftaler med firmaer og fundraiser penge, så vi kan få dem stablet på benene med mikrofoner, højtalere og al den slags. Efterhånden handler møderne mere og mere om hvordan vi får flere inddraget i arbejdet, for

eksempel elevråd og gymnasier, som også er vores målgrupper.

Selma understreger at Fridaysforfuture gerne vil "være ungdommens stemme" og at det er vigtigt at skolestrejkerne skabes i fælleskab, sådan at børn og unge ikke bare møder op til – men også er klimaaktive mellem – strejkerne.

- Vi vil gerne have at bevægelsen breder sig som en kædereaktion og vi bliver jo også flere og flere. Når der alligevel er mange, der ikke går med, tror jeg det bunder i mangel på viden om klimaet. Og mangel på undervisning om klimaet i skolen. Dét hér er jo noget helt nyt og ukendt for de fleste, i hvert fald hvis man er 12-13-14 år, og nok heller ikke noget ens forældre taler så meget om.

- Hvis vi fik klimaundervisning fra 1. klasse og gennem hele skoletiden, ville der ske meget mere. Det handler også om demokrati, for hvis eleverne bliver bedre oplyst, kan de tage aktivt del i demokratiet. Og klimaet passer jo ikke bare ind i naturfagene, men i alle fag! Jeg synes klimaet er lige så vigtigt som – nej, vigtigtere end – at lære at læse og skrive og regne!

- Hvis vi er nok elever, der presser på, kan vi måske rykke ved det. Men jeg synes jo det burde være skolerne, der tog noget mere ansvar, ikke kun os elever, siger Selma og fortsætter med fornyet begejstring:

- Hvis vi ser på det store billede, så handler det om at vi lægger et pres på samfundet, så der bliver taget flere klimavenlige beslutninger. Så jo flere vi møder op på dén dér slotsplads, jo større bliver det, og jo mere pres kan vi lægge på politikerne. Det er dét, der betyder noget. Det bør ikke kun være ungdommen, der gør noget, vi vil gerne have alle andre dele af samfundet til at støtte klimaet. ■

Global Camp 2019 – i dialog med unge fra hele verden

Af Roberta Thers og Amanda Jensen,
Helsingør Byskole

Unescoskolerne i Danmark i netværket "Globalt Medborgerskab" afholdt i slutningen af oktober en ungdomscamp med elever fra Unesco skoler i hele verden. Her fortæller to danske elever om oplevelsen.

Global camp 2019 har være en rigtig lærerig oplevelse for os. Vi har lært en masse om de 17 verdensmål og snakket rigtig meget med unge fra hele verden. Vi er så ens og så forskellige på samme tid. Vi har også fået et projekt med hjem fra campen, som vi på et tidspunkt efter jul vil føre ud i livet sammen med vores partnerskole. Vi håber på at få mange danske skoler med på idéen.

Vi startede søndag aften på Globalhagen Hostel, hvor vi mødte de andre deltagere i global camp. Efter at vi havde pakket ud tog vi ud og spise i Madklubben. Da vi kom tilbage, gik vi alle en tur i området, vi boede i. Da vi kom hjem igen, mødtes alle elever i et fællesrum og legede nogle lege. Det var sjovt at se hvor hurtigt vi blev enige om en leg, alle kendte, selvom vi kommer fra vidt forskellige steder i verden. Vi kom tættere ind på hinanden og snakkede om alverdens ting. På vores værelse sov vi otte personer. Fem fra Danmark, en fra De Vestindiske Øer og de to piger Layan og Yasmin fra Libanon, som vi efter campen skulle have med til Helsingør og være værter for.

Første dag gik vi ud i små grupper på tværs af lande, og fremlagde



de oplæg, vi havde forberedt. Vi endte i en gruppe med Jayme fra De Vestindiske Øer og Nkazimo fra Sydafrika. I pauserne mellem oplæggene havde vi tid til at snakke om, hvordan det er at være ung, der hvor de kommer fra. Det var den del, vi synes var den fedeste, at få et indblik i hvordan det er at være ung et helt andet sted i verden. Vi snakkede også om, hvordan vi havde arbejdet med de 17 verdensmål i skolen og fandt ud af at pigerne fra Libanon faktisk slet ikke havde hørt om de 17 mål før.

Dans, leg og verdensmål

Senere om mandagen var vi på en tur rundt i København. Vi blev inddelt i mindre grupper og fik hver især en lokation, vi skulle besøge. Før vi blev delt op, var vi inde hos firmaet Logik og co., som er en bæredygtig byggevirksomhed. Da vi gik rundt med grupperne var opgaven at høre i butikker og blandt mennesker på gaden, om hvordan de tænker bæredygtighed ind i deres hverdag eller forretning. Det var en rigtig god måde at komme ud og vise dem byen på.

Om aftenen blev der holdt et lille afskedsshow, hvor hvert land skulle medbringe noget særligt kulturelt fra deres land, det kunne være alt fra sang og dans, til sjove lege. Libanenserne og De Vestindiske Øer sang, Ghana, Sydafrika, Tyrkiet, Danmark og Serbien lavede danse fra deres lande.

Tirsdag var den sidste dag på global camp. Vi mødtes efter morgenmaden med vores partnerskoler for at vælge et verdensmål. Valget faldt på nr. 14: livet i havet. Vi brugte formiddagen på at få stablet ideen og planen på benene. Det var spændende at se hvordan de andre gik til opgaven. Vi blev hurtigt enige om, at det skulle udføres i virkeligheden og ikke bare være noget vi snakkede om.

Efter frokost havde vi "fri" og kunne gøre hvad vi ville, indtil vi skulle tilbage til Helsingør. Layan og Yasmin og deres lærer Lea ville gerne shoppe, så vi viste dem Nyhavn og Strøget. Da vi kom til Helsingør tog vi hjem til Roberta, hvor vi skulle bo og sove sammen de næste par dage.

Onsdag lavede vi morgenmad til gæsterne før vi tog toget til Humlebæk for at møde 8. klasserne fra Endrupskolen. Vi havde en god oplevelse med dem og det var meget sjovt at prøve at fiske, selvom vi ikke fangede noget. Da vi kom tilbage til Helsingør, viste vi dem rundt i byen, og spiste pizza. Nogle besøgte Helsingør Byskole, andre mødtes til en kop varm kakao før vi skulle på Louisiana. Det var en god oplevelse at vise dem museet og de syntes godt om maden og udstillingen.

Frihedsløb

Torsdag stod dagen på frihedsløb sammen med hele vores årgang og elever fra Helsingør gymnasium og Endrupskolens 9. klasser, hvor vi var delt op i grupper og løste opgaver på engelsk. Layan og Yasmin havde ikke prøvet den slags på deres skole og syntes det var rigtig sjovt. Efter frihedsløbet ville de gerne se Sverige.



Da pigerne kom hjem fra Sverige, tog vi alle i Tivoli, hvor vi spiste i Tivoli Foodhall, købte turbånd og prøvede forlystelser og kiggede på havens Halloween-udsmykning. Det var en superfed tur, hvor vi igen fik set nogle andre sider af hinanden.

Fredag var sidste dag sammen med pigerne. Vi mødte op på Helsingør Byskole, hvor vores klasse havde forberedt nogle fremlæggelser omkring skolen og Helsingør. Derefter besøgte vi Helsingør Gymnasium, hvor vi fik en rundtur og sad med i en fransktime. Vi fik lov at spise på lærerværelset, hvor de havde forberedt mad til os. Herefter var vi færdige med dagens program og det var tid til at give hinanden nogle afskedsgaver. Layan og Yasmin havde købt nogle armbånd med fra Libanon. Vi sagde farvel til hinanden,

og så tog de til København for at tage afsked med de andre besøgende.

Forløbet har været en fantastisk oplevelse for os og der har ikke været en finger at sætte på noget. At være turguider og vise elever fra andre lande vores hverdag har været rigtig sjovt, lige som det har været superspændende at høre om livet i Libanon. Layan og Yasmin var lidt ældre end os, men vi snakkede om ungdomslivet og der var ikke så mange forskelligheder. Det eneste der har været øv, er tanken om at det ikke er os, der får lov til at komme på besøg i Libanon til næste år. Men vi er superglade for at give oplevelsen videre og taknemmelige over at have fået muligheden for at komme så tæt ind på nogle unge mennesker, som kommer fra andre og for os helt fremmede steder.

Eksklusivt for LæringsCentrets læsere:

Novelle af Bent Haller fra e-bogsudgaven af novellesamlingen *Fimbulsommer* (Tøkk 2019).

Se anmeldelsen af *Fimbulsommer* side 22-23.

Gæsterne

Familien sad omkring spisebordet. Mor sad for bordenden, der ville hun sidde, det var hendes plads. Det gjorde ikke noget at Mads undtagelsesvis satte sig der, hendes søn på fjorten år. Det gjorde heller ikke noget hvis Gitte på seksten satte sig ved bordenden, men hun brokkede sig hvis far gjorde det. Der var et eller andet helt forkert ved at han skulle sidde for bordenden, hun kunne simpelthen ikke klare det.

- Nå, herren skal nok sidde for bordenden i dag.

- Hold nu op, mor, sagde Gitte. Hun afskyede når de skulle sidde og småskændes om noget så idiotisk.

- Han tror det er en slags naturlov for en mand at sidde ved bordenden, sagde mor; - så kan han sidde der og lege pater familias.

- Hvad så når det er omvendt? spurgte Mads.

- Så hedder der mater familias, sagde far, - det er meget finere.

Til sidst opgav han at sætte sig for bordenden. Der var ganske vist to bordender, og mor kunne i sagens natur ikke sidde to steder, men det kom aldrig på tale at de skulle have en bordende hver.

Når de havde gæster, sagde mor altid:

- Peter, du kan sætte dig der.

På den måde sørgede hun altid for at han kom på den rette hylde. Egentlig var han også ligeglad med hvor han sad, men en gang imellem kunne han godt lide at drille.

- Næste gang må det være min tur, sagde han.

De sad og spiste aftensmad da det underlige begyndte at ske. Mor sad for bordenden og øste kold suppe op i tallerkerne. Far måtte nemlig heller ikke øse maden op for dem, det skulle hun nok tage sig af. Derimod havde hun ikke spor imod at han lavede maden, og vaskede op bagefter, og gjorde rent i huset. Det gjorde han så. Det havde han ikke noget imod. Men han kunne godt finde på at drille.

- Nej, jeg gider ikke gøre rent, sagde han så, - det er ikke et job for et mandfolk.

Mor syntes ikke det var spor sjovt og gav ham et par velmente ord med på vejen, men far grinede bare og dikkede hende under hagen. Han kneb hende også bagi, og det ville hun aldeles ikke finde sig i.

- DET ER IKKE SJOVT, PETER.

- Jo, det er, Marie, sagde far og grinede så man kunne se alle hans tobaksbrune tænder.

Mor havde i femten år forsøgt at få ham til at holde op med at ryge. Det begyndte med at hun ikke kunne tåle tobaksrøg, hun blev syg af passiv rygning, og hun stak ham hver gang en videnskabelig dokumentation, der påpegede tobakkens skadelige påvirkninger, lige i synet. Hun benyttede sig af enhver lejlighed, og dem var der mange af. Derfor begyndte han at gå ud på trappen når han skulle ryge, men selv der kunne hun lugte røgen. Derfor måtte han gå ned på torvet ved pølsevognen.

- Tobak er sundt, sagde han gravalvorligt.

Det blev hun altid sur over, men det var også bare noget han sagde for at drille. Det vidste Mads og Gitte, men mor fattede det ikke.

- Kan vi nu ikke få lidt madro, sukkede Gitte.

- Altid skal han sidde der og provokere, sagde mor.

- Hvem, mig? sagde far og kikkede op fra sin tallerken.

Der var frygteligt varmt i stuen selv om alle vinduerne stod på vid gab. De sad og spiste issuppe, andet orkede de ikke at spise, og så var det at det underlige begyndte at ske. Det var Mads der blev opmærksom på det.

- Der står altså en mand og glor nede ved hækken, sagde han og pegede ud ad vinduet.

- Alle drejede hovedet og kikkede ud i haven.

- Det gør der sørme også, sagde far.

- Hvad pokker står han der og glaner efter, sagde mor. - Og

så vidt jeg kan se står han på den forkerte side af hækken, altså inde i vores have. Det var dog utroligt.

- Måske er han faret vild, sagde far.

- Hvordan skulle det kunne gå til? sagde mor irriteret, - han kan enten gå op ad vejen eller ned ad vejen.

- Eller ind i vores have, sagde Gitte.

- Måske vil han spørge hvad klokken er, sagde far.

- Åh, du er sgu håbløs, sagde mor. - Er der nogen der vil have mere suppe. Gitte?

Da hun rakte hen over bordet for at tage Gittes tallerken, klappede far hende bagi. Hun holdt en fuld tallerken i den ene hånd og forholdt sig rolig.

- Du har en dejlig røv, Marie, sagde han.

- Åh, hold op, sagde Mads.

- Det har du ikke forstand på, sagde far og bøjede sig over sin tallerken, - spis din suppe.

Mor satte sig pustende ned og sendte far et blik der gik tværs gennem ham og ind i dørstolpen, men det var han upåvirket af. Han slubrede demonstrativt af sin ske og mumlede:

- Jeg har det med dig, skat, ligesom krigsguden Ares har det med kærlighedsgudinden Afrodite, jeg bliver simpelthen liderlig når du er gal i skralden.

- Kors, hvor er I åndssvage, sagde Mads.

Mor blinkede med øjnene. Hun kæmpede imod, hun gjorde virkelig hvad hun kunne, hun strammede læberne, alligevel brød der et lille smil frem.

- Nå, du kan da smile endnu, sagde far.

- Idiot, sagde mor og rejste sig for at tage tallerknerne ud i køkkenet, - er der nogen der vil have en ispind til dessert?

- Sådan en stiv ispind minder mig om noget, sagde far.

- Du er dum at høre på, sagde Gitte og rejste sig.

Da de hjalp hinanden med at tage af bordet, kastede Gitte et blik ud i haven, og nu stod der to fremmede mennesker derude.

- De står bare der og glor på huset, mumlede hun, - det er da underligt. Hvad er meningen?

- De bliver vel trætte på et tidspunkt, sagde far.

- Det er i VORES have de står, Peter, sagde mor.

- Aha, nu er jeg med, sagde far, - du vil skilles, og så har du glemmt at du har sat huset til salg. Nu bliver vi vel nødt til at invitere dem indenfor så de kan se på interiøret.

- Gå ud og spørg hvad de vil, sagde mor.

- Kan vi ikke lige vaske op først, sagde far. - Mads, du tørrer, så kan kvinderne sætte sig i hver sin lænestol og læse avisen, som det sig hør og bør i efterpostmoderne tider.

- Bla bla bla, sagde mor.

Da Mads kikkede ud ad vinduet, stod der fire mennesker ude i haven. De havde en del pakkenelliker med, faktisk en hel del.

Det var en mand og en kvinde, samt to mindre børn.

- Hvis du ikke går derud, sagde mor, - så gør jeg det.

Mor tog en kortærmet undertrøje på ude i entreen, og Gitte fulgte med hende ned i haven. Fra vinduet kunne Mads se dem gå tværs over græsplænen. Mor smilede,

og den fremmede mand sagde et eller andet som hun tydeligvis ikke forstod. Manden pegede på alle de bylter og kufferter der lå omkring dem. Kvinden lagde sig pludselig på knæ og greb mors hånd.

- Kom og se, råbte Mads, - det er skideunderligt. Er det sigøjnere, tror du?

- Da mor og Gitte kom tilbage, så de mærkelige ud i hovederne.

- Hvad så, sagde far, - hvad ville de?

- Du tror det er løgn pustede mor og tog en hånd op til håret, - de har ingen steder at bo. Det er meget svært at forstå hvad det er de siger, men de vil gerne have lov til at slå et telt op i vores have.

- Her, sagde far, - her i vores have, de må da ikke være rigtig kloge. Viste du dem ikke ned på campingpladsen?

- Der er ingen plads på campingpladsen, sagde mor. Hun var nødt til at sætte sig ned. - Der er overfyldt overalt. Også inde hos naboen.

- Inde hos naboen, sagde far, - hvad mener du?

- Prøv at gå ovenpå og se ud ad vinduet.

Far og Mads løb op i soveværelset og ud på balkonen. Den fremmede familie var ved at slå deres telt op. Men også inde hos naboen var der mennesker, masser af mennesker. Det myldrede med folk overalt.

- Okay, sagde far da de samledes nede i dagligstuen, - det er så i orden indtil de kan flytte et andet sted hen.

Aftenen faldt på, og der kom flere telte, til sidst var der ti telte ude i haven. Der var også nogen der gravede huller mellem stauderne og roserne.

- De ødelægger haven, jamrede mor, - se nu mine roser.

- Mennesker er vel mere værd end roser, mente Gitte.

De er nødt til at grave latriner, sagde far, - ellers har vi dem alle sammen rendende her.

- Er alle døre låst? spurgte mor og var rød i øjnene. Det her gik hende på nerverne.

Da solen var gået ned, blev der banket på døren. Udenfor stod en mand med en stor plasticspand.

- Water, sagde han høfligt og pegede på spanden.

Han fik lov til at tage vand fra haveslangen ude i skuret, og nu kom der også andre der skulle have vand. Far var nødt til at lade døren til skuret stå åben. Det varede ikke længe før de fremmede fandt havegrillen frem og begyndte at lave mad. Der kom flere og flere mennesker til, det var slet ikke til at sove for spektakel.

Om morgenen bankede det på døren. Udenfor stod en politimand og en mand i gråt jakkesæt.

- God morgen, god morgen, sagde betjenten og smilede venligt, - jeg kan se at I har vist jer som gode demokratiske samfundsborgere og har taget vel imod de fremmede. Det er vi glade for.

- Det var da så lidt, mumlede mor, - men hvornår rejser de videre?

- De kan ikke rejse videre, sagde manden i det grå jakkesæt. - Jeg må hellere præsentere mig. Mit navn er Holger Jensen, jeg er disse menneskers sagsbehandler.

- Åh, sagde far, - hvad skal det sige? Jeg mener: Hvorfor kan de ikke rejse videre?

- Fordi det er umuligt, sagde Holger Jensen.

- Skal de så være i vores have altid? næsten råbte mor, - jamen, det er en privat ejendom, det her.

- Vi mennesker må rykke sammen, sagde Holger Jensen, - og nu vil vi gerne se på hvor mange værelser der er i huset her, hvor meget plads hver enkelt person har at råde over.

- Her er jo god plads, sagde betjenten venligt, - så hyggeligt I har indrettet det, så smagfuldt.

- Jamen, sagde mor.

Betjenten og sagsbehandleren kikkede overalt, oppe og nede. Især kælderens, hvor der var to gæsteværelser og et meget stort fyrrum hvor det gamle oliefyr engang havde stået, havde deres bevågenhed.

- Ja, her er rigtignok god plads, sagde Holger Jensen, - her kan godt bo fire familier.

- Fire familier? mumlede mor forvirret, - jamen ...

- I har slet ikke brug for så meget plads, sagde Holger Jensen, - I er kun fire mennesker, og børnene har store lyse værelser ovenpå, som sagt, vi må rykke sammen, så vi kan være her allesammen.

Sådan var det blevet vedtaget i en splinterny lov fra Folketinget. Man var forpligtiget til, på demokratisk vis, at huse flygtningene, det måtte alle humanitært indstillede mennesker kunne forstå.

- Jamen, alle de mennesker i kælderen; sagde mor.

- Peter, hvorfor siger du ingenting?

- Mig, sagde far, - jeg har ikke noget at skulle have sagt. Der skulle altså flytte fire familier med børn ned i kælderen, men der kom seks. De fordelte sig på gæsteværelserne og i fyrrummet, hvor der blev hamret interimistiske skillevægge op. Der var en råben og skrigen døgnet rundt. Eller også gik fjernsynet og radioen for fuldt drøn. Døren til kælderen blev låst af og mor forlangte at der skulle sættes en sikkerhedskæde på. Det her gjorde hende nervøs.

Næste dag da Mads skulle i skole, opdagede han at der lå vand i gaderne. Det sivede ind gennem hans sko. Der måtte være sprunget et vandløb et eller andet sted, for det havde ikke regnet i lang tid. Bilerne kørte meget langsomt i gaderne. Kloakkerne kunne ikke klare presset, vandet steg og steg.

Gummistøvler var pludselig ikke til at opdrive i byen, der var udsolgt overalt. Også de waders som lystfiskerne brugte når de stod ude i fjorden og fiskede, blev udsolgt på ingen tid.

Selv om solen for det meste opholdt sig bag skyerne, var der drønvarmt. Fugten drev ned ad væggene så tapetet ikke kunne hænge fast. Det begyndte at lugte ilde.

Da Mads kom hjem fra skole, måtte han gennem en

skærsild af fremmede der sad og gloede på ham. Der var opført flere små blikskure i forhaven ud til vejen. Mads bankede på døren, og det varede længe før der blev lukket op. Det var særdeles ubehageligt for ham at stå der med alle de blikke i ryggen. Endelig lukkede Gitte op. Hun nærmest hev ham indenfor og smækkede hurtigt døren igen.

- Det var du sgu længe om, brummede han.

- Det var godt du kom, sagde hun, - ham der sagsbehandleren har været her igen. Der skal bo en familie i mit værelse, vi to skal flytte sammen.

- Ikke tale om, udbrød Mads indigneret. - Jeg vil have mit værelse for mig selv.

- Far er allerede ved at sætte en skillevæg op. Mads for op ad trappen og ind på sit værelse. Der stod far med en hammer i hånden, og der var allerede sat en væg af spånplade op midt i rummet.

- Jeg vil ikke have den tøs ind på mit værelse, råbte Mads, - med alle hendes spejle og parfumer og dameblade. Hvor skal jeg have alle mine Anders And-blade?

- Vi er nødt til at indrette os som vi nu bedst kan, sagde far, - der er kommet nye bestemmelser fra folketinget. Det er ikke længere lovligt at have et værelse helt for sig selv. Det er strengt taget heller ikke nødvendigt, vel.

- Så kan hun bo i jeres soveværelse, råbte Mads.

- Der skal mor og far bolle, sagde far.

- Kors, hvor er du dum at høre på, sagde Gitte og løb buldrende ned ad trappen.

De blev nødt til at holde vinduerne lukket om natten, selv om det næsten ikke var til at holde ud. Men spektaklet var værre end varmen. Der var tit nogen der festede, dansede og spillede på harmonika. Der opstod også slagsmål så politiet måtte tilkaldes.

En nat blev der hamret på døren. Udenfor stod en mand der var blevet hårdt såret af knivstik. Mor ville først ikke have ham ind i huset, men de kunne jo ikke lade ham ligge og dø på trappen. De lagde ham i køkkenet, men så kom hele hans familie rendende, og lægen. Der blev i den anledning også sendt bud efter sagsbehandler Holger Jensen. Da han så sig omkring i det store, lyse køkken, sagde han:

- Samfundet sætter pris på den demokratiske humanisme I udviser ved at lade denne familie bo i jeres køkken. Manden her og hans familie er fra en stamme der altid har ligget i krig med den stamme der har slået sig ned i jeres have, derfor er det godt at I har taget ham ind i huset. Jeg har forklaret hans kone at I for fremtiden er nødt til at være fælles om madlavningen.

- Jamen, sagde mor ligbleg og tog sig til halsen, som om hun var ved at blive kvalt.

- I har stadig masser af plads til jeres rådighed, sagde Holger Jensen, - og fordi I har været så velvillige i denne vanskelige situation, skal jeg se gennem fingre med at I både har dagligstue og spisestue. Faktisk er der ikke ret



mange mennesker der har spisestue nu om stunder, de fleste kan klare sig med køkken og spisekrog. Lægen der havde tilset og forbundet den sårede mand, gav mor nogle beroligende piller.

- Tag to af de her, sagde han venligt, - en om morgenen og en om aftenen. Det er forståeligt hvis det her skaber en smule forstyrrelse i dagligdagen.

Der var tavshed omkring bordet når de spiste til aften. Der var ikke længere nogen der sad for bordenden. Det var blevet vanskeligt at lave mad. Dem der boede i køkkenet, inviterede alle mulige mennesker ind for at bruge komfuret.

Selv om far forsøgte at få en ordening, så de i hvert fald mindst en gang om ugen kunne få lov til at disponere over køkkenet, så gik der hele tiden kludder i regnskabet. De fik nu næsten aldrig varm mad længere.

- Det er også for varmt, mumlede Mads.
- Er der nogen der vil have en ostemad mere? spurgte mor. Far snakkede aldrig mere om mors røv eller pjattede med at han ville sidde for bordenden, der var ikke længere nogen der pjattede.
- Hvor varmt tror I der har været i dag? spurgte Gitte.
- Det orker jeg ikke at tænke over, sagde Mads.
- Det er den femtende januar, sagde far hovedrystende, - hvordan fanden bliver det ikke til sommer?
- Det ER sommer, sagde mor.
- Jeg bliver sgu nok snart nødt til at finde mine shorts frem, sagde far.
- Du er altså bare SÅ morsom, sagde Gitte.

Tilværelsen blev yderligere forværret for de mennesker der boede i telt nede i haven. En repræsentant for lejrfolket bankede på døren, og da far kom til, forlangte han uden videre at komme ind i huset. Det var umuligt for dem at blive i teltene. Vandet var begyndt at stige. Deres børn blev syge.

Men nu havde far fået nok. Han smækkede døren i for næsen af manden der blev så fornærmet at han straks henvendte sig til sagsbehandler Holger Jensen. Han kom trippende næste dag sammen med politibetjenten og han havde en splinterny lov i hånden, netop underskrevet af både kongen og statsministeren.

- Det bekendtgøres hermed, sagde sagsbehandleren, og han var meget kommunal i sin holdning, - at et individ kun må have personligt og privat råderum over tre gange tre meter.

Det var virkelig et slag mod privatlivets fred. Mor og far måtte rykke sammen med Mads og Gitte i det øverste værelse, helt oppe på kvisten. Holger Jensen havde nemlig opdaget det gamle pulterrum bag det store, tunge klædeskab fra mormors tid.

- Aha, sagde Holger Jensen da han så det rum som alle i familien faktisk havde glemt alt om, - her har I sandelig gemt en virkelig godbid. Her er faktisk mere end tre gange

tre meter pr. person, men det vil jeg se gennem fingre med.

Altså kom familien til at bo på kvisten hvor der kun var et enkelt lille vindue. Det var ikke meget lys der slap ind til dem, men det måtte de stille sig tilfreds med, og det gjorde de.

Det var ikke så tit de kom i bad nu, og det var især Gitte sur over. Hun plejede at bade mindst to gange om ugen, men der var flyttet en familie ind på badeværelset, en far og mor med tre børn. De var vældigt flinke og sagde at de måtte benytte brusekabinen så meget de ønskede det, men det havde de altså ikke lyst til, ikke engang Gitte. De havde fået en toiletspand ind på kammeret, med låg på, det var trods alt bedre end at skulle gennem den kødrand af mennesker der konstant var parkeret foran badeværelset. De havde da gudskelov værelset for sig selv, en smule privatliv, og det satte de pris på. Men en dag bankede det på døren, og gennem kikhullet kunne Mads se at det var sagsbehandleren og politibetjenten der altid smilede så venligt til dem. Det gjorde han også nu.

- Goddag, sagde han og holdt en finger til kasketten, - her bor I sandelig komfortabelt.

- Ja det er det vi vil tale med jer om, sagde Holger Jensen og holdt et stykke papir frem. - Det er nu videnskabeligt bevist at vi mennesker trives bedst når vi er rigtigt mange sammen, så vi kan bo og virke i flok. Mennesket er et flokdyr, og vores instinkter er rettet ind efter det at skulle løfte og yde som et medlem af flokken. Mennesker der KRÆVER privatliv, er egentlig at betragte som psykisk syge, idet de forsøger at løsrive sig fra deres eget fundament. De vil være individualister, hvilket skaber splid i det enkelte menneske med psykologiske problemer til følge.

- Jamen, jeg forstår ikke, mumlede mor, - hvad betyder det?

De fandt hurtigt ud af hvad det betød. Det var ganske enkelt. Det stod i loven. Det betød helt konkret at de skulle bo sammen med en fremmed familie der bestod af en far og en mor, deres syv børn samt børnenes gamle bedstemor. Sådan måtte de indrette sig da det for fremtiden gjaldt om at udnytte pladsen maksimalt. Men skam også, ikke at forglemme, for deres mentale sundheds skyld.

At tingene overhovedet kunne blive værre var der ingen der havde drømt om, sært nok, men en dag kravlede der mennesker rundt oppe på taget. Det var den dag hvor der sivede vand ind gennem dørsprækken. Uanset hvor mange klude de brugte til at tørre vand op med, så hjalp det ingenting. Nu kunne de ikke gøre andet end at sidde og vente på sagsbehandler Holger Jensen og den altid smilende politibetjent.

Men de dukkede ikke op.

Hvordan skal fremtiden se ud?

Af Eline Mørch Jensen

"Nogle gange har jeg det, som om alt det der skete før, bare er noget jeg har drømt. Det er det måske også. Måske var det bare en åndssvag drøm med lys fra computeren og fjernsynet og min Nintendo Wii og lyd i både iPod'en og mobilen. Jeg kan ikke engang huske min ringetone mere. Jeg havde telefonen med alle vegne, men jeg har glemt hvordan den lød."

Sådan tænker fortælleren i Trine Andersens novelle *Krybesporet*, mens hun er ude for at indsamle noget spiseligt – græshopper, mælkebøtte-rødder eller måske endda mirabeller - i sin plasticboks, dén hun brugte som madkasse dengang hun gik i skole. Novellen er en ud af ni noveller om klima, miljø og forbrug, som står at læse i novellesamlingen *Fimbulsommer*.

Krybesporet foregår i en nær fremtid, som det derfor også er ubehageligt nemt at leve sig ind i, og hvor alt dét, vi kender og tager for givet i vores liv lige nu og her, kun er et øjeblik siden:

"I begyndelsen var vi alle sammen sikre på at alting ville blive som før. Alting ville gå i orden, og så ville det hele blive som det havde været. Da

strømmen slukkede, troede vi ikke på det. Da centeret lukkede, troede vi ikke på det. Da de sidste biler kørte, var vi i tvivl. Det var i foråret, og nu er sommeren snart slut." Tonen i novellen er nøgtern og genren tæt på realistisk, når fortælleren husker tilbage på hvordan først mobilen, så computeren og fjernsynet holdt op med at virke og blev byttet væk for mangelvarer som salt og sukker, mens faren gemte familiens radio og nogle batterier – i fald der en dag skulle komme en meddelelse.

Det er ikke kun historien i *Krybesporet* der kryber ind under huden på læseren og gør dybt indtryk, for lige så emne- og stil-mæssigt forskellige novellerne er, lige så vedkommende og tankevækkende fremstår de hver på deres måde. Genrene spænder fra realisme over dystopi, fantasy, fabel og drama tilsat en smule splatter og et drys absurdisme.

Det er solide forfatternavne som Martin Petersen, Trine Andersen, Glenn Ringtved, Jesper Wung-Sung, Line Knutzon, Kenneth Bøgh Andersen, Lise Bidstrup, Nanna Gyldenkerne og Kåre Bluitgen, som har skrevet novellerne. Kåre Bluitgen er desuden forlægger på forlaget Tøkk, som står bag den lille tynde,

men ikke desto mindre vægtige og stærkt foruroligende udgivelse. Det er også hans novelle *Jætternes tilbagekomst*, der inspireret af nordisk mytologi om fimbulvinteren og verdens undergang, har lagt navn til samlingen, som er redigeret af Nanna Gyldenkerne.

Fimbulsommer er illustreret med små originale vignetter af Mette Marcussen, hvis finurligt humoristiske strek er med til at bløde helhedsindtrykket op, så man ikke sidder alt for knuget tilbage. For det er dystre bud på en klode under stadig større pres på grund af klimaforandringerne og deres følgepåvirkninger, vi får kastet i ansigtet. Og dog er det ikke problemer med sult, fattigdom og mennesker på flugt fra katastrofer, de smeltende poler eller det stigende antal dyrearter, der er truet af udryddelse, der fylder mest i samlingen.

Det gør derimod de nære og mere håndgribelige spørgsmål som trangen til hele tiden at anskaffe sig nye, dyre mærkevarer, som man ikke har brug for og heller ikke har råd til, og derfor misunder andre. Som i Jesper Wung-Sungs *Blære Christoffers dødsdømte championeracercykel*, hvor to drenge i 6.a –

Indkaldelse til generalforsamling i Pædagogisk Læringscenterforening lokalkreds Midtjylland

Tirsdag d. 10. marts 2020 kl. 17.00 på Golf Hotellet
- "Golfsalonen" - Randersvej 2 Viborg.

Dagsorden efter vedtægterne. Forslag til behandling på generalforsamlingen, skal være formanden, Lone Braad - lone.noerregaard.braad@gmail.com i hænde 14 dage før.

Der vil være en boggave til medlemmer.
Nye medlemmer er velkomne
- indmeldelsesblanketter udleveres ved indgangen.

Vi glæder os til at se rigtig mange, da generalforsamlingen denne gang afholdes i forbindelse med vores årlige konference.

lokalkredsbestyrelsen Midtjylland

Gå ikke glip af Viborgkonferencen!

10. marts 2020 kl. 9.00
- 11. marts kl. 15.00 2020

Det digitale og det analoge og dannelse midt i mellem er overskriften på årets konference. Hør blandt andet Peter Leth fortælle om læselyst, Anne-Marie Thorhauge om gaming og pædagogisk rammesætning. Prøv at lave podcast og mød prisvinderen Mette Eike Neerlin og illustrator Kamilla Wichmann i samtale med Anette Øster. Filosof Anders Fogh Jensen slutter af med "Hvad er dannelse i vor tid"

Håber vi ses

Du kan læse mere på viborgkonferencen.dk

Bøddelbrødrene kalder de sig – tager sagen i egen hånd og går i gang med at smide deres kammeraters ting - Mikes Nokia-mobil, Daniellas Mulburry-taske og Christoffers racer-cykel - i havnen. Den sidste mest fordi han virker så overlegen og ligeglad med alting, især de to venner.

I Line Knutzons novelle *Viggo* problem med problemerne er det overforbruget der får en tur gennem vridemaskinen. Viggo er ved at drukne i gamle batterier og defekte hårde hvidevarer og føler sig som en fremmed i sit eget hus mellem alle affaldsbunkerne:

”Nu er det sådan at hårde hvidevarer har det med at gå ned i serier: vaske-maskine, fryser og køleskab. Er man rigtig uheldig, ryger computeren også. Enten er det fordi disse maskiner har en eller anden form for kommunikation, eller også er det fordi man har købt det hele samtidig, og det derfor bliver slidt ned på samme tid. I hvert fald skete det som Viggo frygtede. En efter en faldt de som små soldater, og hver gang skete det samme. De barrikaderede døren og låste Viggo ude.”

I Nanna Gyldenkærnes gribende novelle kæmper et ungt fuglepar for deres egen og deres unges overlevelse i et tørkeramt område, mens Kenneth Bøgh Andersen leverer en effektiv gyser, som foregår i en fremtid, hvor temperaturen er steget til livsfarlige 78 grader og drengen Markus (tilsyneladende) er blevet forladt af alle. Martret af rædsel tør han dårligt at gå uden for en dør af frygt for ikke at overleve i et kaotisk og smadret samfund, hvor det er alles kamp mod alle.

Mod slutningen springer historien et par hundrede millioner år i tid - fra vor tid til dinosaurernes - hvorfor man i første omgang ånder lettet op over ikke at være i Markus' verden længere ... Men kun kortvarigt, efter som temperaturen jo faktisk går den forkerte vej og i alt for hurtigt et

tempo, lige som det mildest talt er usikkert om vi vil kunne nå at bremse udviklingen i tide ...

Ind imellem kræver det en pause, inden man har samlet kræfter til at fortsætte læsningen. *Fimbulsommer* er ikke sprudlende håbefuld, selvom forordet prøver at indgyde mod i læseren: ”Det er dystre fremtidsudsigter, men det, at klimaforandringerne i høj grad er menneskeskabte, betyder også, at vi har muligheden for at handle anderledes og styre udviklingen en anden vej.”

I skolesammenhæng er *Fimbulsommers* målgruppe børn og unge på mellemtrinnet og i udskoling, herunder deres voksne, som forhåbentlig befinder sig lige i nærheden og kan tage del i formidlingen og bearbejdningen af de spørgsmål, som uvægerligt vil trænge sig på under læsningen.

Og der er meget at tage fat på og arbejde videre med i denne lille guldgrube af noveller på 159 sider, som altså heldigvis også peger frem og åbner op for bevidstheden om, at det har en betydning, hvordan vi hver især forholder os og agerer på områder, hvor vi selv kan gøre en forskel. Om det så er at arrangere loppe- og byttemarkeder, fravælge den nyeste mobiltelefon, gå i genbrugstøj i stedet for nyt mærkevare-tøj, holde igen med at spise firbenede dyr og undgå madspild, spare på vandet, sortere affald eller cykle til og fra skole etc.

Det er vigtigt at tænke i bæredygtighed og udvikle konstruktive ideer og konkrete handlemuligheder i undervisningen for ikke at blive overvældet af håbløshed. På samme måde er det oplagt at digte videre på novellerne og skrive egne historier eller skabe andre kreative produkter med afsæt i klimaforandringerne. For at undgå handlingslammelse eller klimaangst kan børnene og de unge også have brug for at råbe de voksne op og stille krav om til dem at udvise

større ansvarlighed, for eksempel ved at opfordre deres familie til at træffe bevidste klimavalg, så som at vælge tog i stedet for fly, næste gang man skal af sted på ferie, eller - mere overordnet - ved at stille krav om handling til politikere og virksomheder, som man har kunnet opleve det ved skolestrejkerne overalt her i landet - og i store dele af verden - i 2019.

Fimbulsommer udkom første gang i 2009, men er desværre ikke blevet mindre aktuel siden da, hvorfor samlingen genudgives på tryk og nu også er udkommet som e-bog i efteråret 2019. Prisen for den trykte udgave er 49 kr., e-bogen koster 29 kr. og kan lånes på eReolen. E-bogsudgaven indeholder en bonus-novelle om klimaflygtninge skrevet af Bent Haller, som Lærings-Centret har fået eneret til at bringe her i årets sidste blad (se side 18). Rigtig god fornøjelse - læs den og brug den i undervisningen sammen med samlingens øvrige væsentlige og uafrystelige noveller! ■

Fimbulsommer.

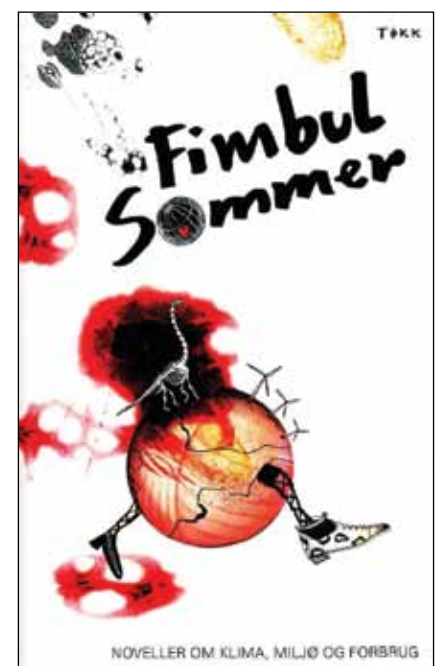
Noveller om klima, miljø og forbrug

Redaktion: Nanna Gyldenkærne

Illustrationer: Mette Marcussen

159 sider

Tøkk (2009) og 2019.



Her er vores sidste nye lette titler til unge og voksne



JULIE CLAUSEN:
**Fra nu af
og for evigt**
lix 17



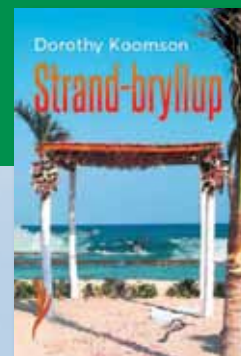
PETER SOLBERG DIRKSEN:
Cutter
lix 20



MARK BILLINGHAM:
Ude-lukket
lix 23



MORTEN PAPE:
Guds bedste børn
lix 19



DOROTHY KOOMSON:
Strand-bryllup
lix 22



ERIKA JOHANSEN:
**Dronningen
af Tearling**
lix 22



JULIE MURPHY:
Dumplin'
lix 20



ANJA LEIGHTON:
**Aldrig kun
til pynt**
lix 17



LINDA PETERSEN:
Transformers
lix 23

**Kig efter
fjeren,
så får du
en let
bog!**

Læringscentre kan bestille hos:
NYT DANSK LITTERATURSELSKAB
Gammelsøhøj 9 • 2640 Hedehusene,
Telefon 46 59 55 20
www.ndl.dk
ndl@ndl.dk



Andre kan bestille hos:
BIBLIODAN
Låsbygade 67 • 6000 Kolding
Telefon 70 20 71 80
www.bibliodan.dk
bibliodan@bibliodan.dk
– eller hos din boghandler



Skal du have bøgerne plastet, så tilbyder Bibliodan:

Dimension	Pris/stk.	Antal	Dimension	PVC-fri Pris/stk.	Antal
02 cm x 30 m	37,50		02 cm x 30 m	47,00	
04 cm x 30 m	58,00		04 cm x 30 m	75,50	
06 cm x 30 m	72,50		06 cm x 30 m	96,00	
22 cm x 30 m	219,50		22 cm x 30 m	255,50	
24 cm x 30 m	240,00		24 cm x 30 m	279,00	
26 cm x 30 m	254,25		26 cm x 30 m	302,00	
28 cm x 30 m	280,00		28 cm x 30 m	325,00	
30 cm x 30 m	300,00		30 cm x 30 m	349,00	
32 cm x 30 m	318,25		32 cm x 30 m	370,75	
34 cm x 30 m	340,00		34 cm x 30 m	395,00	
36 cm x 30 m	360,50		36 cm x 30 m	418,25	
38 cm x 30 m	380,50		38 cm x 30 m	440,75	
60 cm x 30 m	600,00		60 cm x 30 m	696,00	

Bogplast
– hurtigt og billigere!

**Priserne er ekskl. moms og frit
leveret ved køb over kr. 900,-
Levering maks. 7 dage**

**Send bestillingssedlen til:
Bibliodan, Låsbygade 67,
6000 Kolding
eller bestil via vores hjemmeside**